

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ-ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

Γυμνάσιο και Γενικό Λύκειο
Ανδρίτσαινας
Ιστορική Βιβλιοθήκη
Ανδρίτσαινας

Σχολικό Έτος 2024 - 2025

Περιεχόμενα

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ	6
ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	6
Τίποτα δεν έχει τελειώσει.....	7
Ξανά μαζί.....	9
Είμαι ή Δεν είμαι ;.....	10
Ξαφνικά ήρθε.....	11
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	13
ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ	15
«Λογοτεχνία που... ζωγραφίζεται: <i>Μαθητές της Α' Λυκείου δημιουργούν καλλιγραφήματα</i> ».....	16
Είς τὸ φεγγάρι.....	19
Στη φίλη μου.....	22
Εαρινή Συμφωνία III.....	24
ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ	29
Μαθητική Δημιουργία με Χαϊκού.....	30
ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ	35
Το συναρπαστικό ταξίδι των λέξεων και της φαντασίας.....	36
Η Λησμονιά του Έρωτα.....	38
Με τα μάτια της ψυχής μου.....	39
Τα θλιμμένα άστρα τρεμοπαίζουν.....	40
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ	41
ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	41
Ήμουν θύμα όχι ΑΔΥΝΑΜΗ.....	42
Και τι πάει να πει είσαι άνδρας;.....	43
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	44
ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ	46

Από τη σελίδα στο χαρτί : Ζωγραφίζοντας ένα απόσπασμα από «Το 10» του Μ. Καραγάτση	47
ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ	56
Το συναρπαστικό ταξίδι των λέξεων και της φαντασίας.....	57
Μια ημέρα από τη ζωή της "Α".....	58
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ	60
ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ	60
Μαθητική Δημιουργία με Χαϊκού	61
ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ	66
Το συναρπαστικό ταξίδι των λέξεων και της φαντασίας.....	67
Σκιές της απόγνωσης.....	68

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Τίποτα δεν έχει τελειώσει

Τον έρωτα βαθιά τον ένιωσα
Μα είναι όμως απαγορευμένος
Δύσκολος να γίνει πράξη

Ανοίγω τα μάτια μου
Και μαύρα όλα τα βλέπω
Παρά μόνο εκείνη
Που μόνο μαύρη δεν θα μπορούσε να δείχνει
Εκείνη λάμπει από παντού

Την μια στιγμή βλέπω σύννεφα κακοκαιρία
Την άλλη όμως, ήλιο τοπίο γεμάτο χρώματα

Μα πλέον, τι σημασία έχει;
Χάθηκε αυτή μου η ελπίδα
μακριά μου εκείνη έφυγε
Μαζί της όμως, πήρε την καρδιά μου

Που πάντα θα την συνοδεύει
Και πού ξέρεις; Ίσως ! Κάποια στιγμή
ΞΑΝΑ ΣΗΝΑΝΤΗΘΟΥΝ

Ξανά μαζί

Πάνω στον βράχο
Στου βουνού την κορυφή,
Κοιτάω γύρω, παντού ζευγάρια
Εγώ μόνος, εκείνη απουσιάζει
Μου λείπει πολύ
Αλλά να κάνω κάτι δεν μπορώ
Ένα κενό μεγάλο

Ακούω τον αέρα και κλείνω τα μάτια μου
Ένα χέρι νιώθω να ακουμπάει τον ώμο μου
Αμέσως σκέφτομαι, ότι κάποιος ίσως έρχεται να μου πει,
«πρόσεχε θα βρεθείς κάτω από τούτον τον βράχο»

Τελικά, είναι εκείνη
Έρθε να με βρει, μιλιά δεν έβγαζε τα μάτια της όμως έλαμπαν
Μια σφικτή αγκαλιά με πήρε και εκεί στον βράχο μείναμε,
Να που ξανά μαζί οι δυο αυτές ψυχές

Είμαι ή Δεν είμαι ;

Χαμένος και μπερδεμένος ήμουν,
Μια μόνο χαρά είχα.
Να βλέπω εκείνη να χαμογελάει
Τα μάτια της μιλούσαν,
την χαρά της ψυχής της έδειχναν.
Μαζί με εκείνη γέμιζα και εγώ

Εκεί την απορία είχα,
Τι νιώθω τώρα εγώ;
Μήπως εδώ μεγάλος έρωτας υπάρχει;

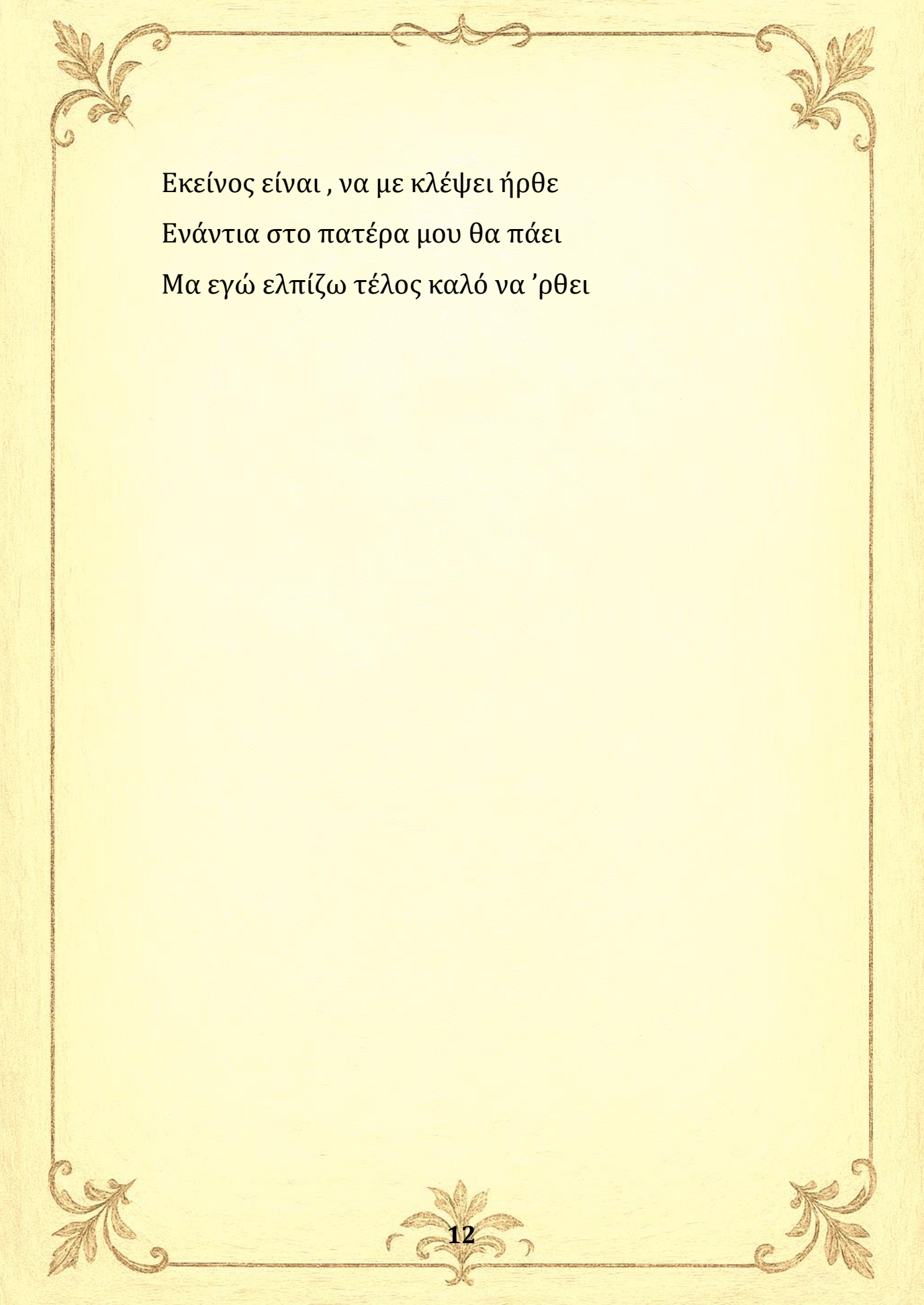
Ξαφνικά ήρθε

Έξω βρέχει, μαύρος ο ουρανός,
Στο παράθυρο μου στέκομαι
Η παραμάνα το μαλλί μου φτιάχνει
Και προσεκτικά μ' ακούει,
Για 'κείνον να μιλάω
Χαμένος είναι, μέρες τώρα

Στο παλάτι μου να 'ρθει, δεν μπορεί
Απαγόρευση από τον πατέρα μου έχει

Μα εγώ δεν νοιάζομαι, για την δική του γνώμη
Εκείνος πια για μένα είναι φτιαγμένος
Και 'γω σε 'κείνον είμαι δοσμένη

Ξάφνου, εκεί που εγώ μιλάω τον έρωτά μου
δείχνω
Ένας άνδρας ψιλός
Το παράθυρό μου ανέβαινε

Εκείνος είναι , να με κλέψει ήρθε
Ενάντια στο πατέρα μου θα πάει
Μα εγώ ελπίζω τέλος καλό να 'ρθει

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ζωγραφιά Μαθητών Γυμνασίου

ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

**«Λογοτεχνία που... ζωγραφίζεται:
Μαθητές της Α' Λυκείου δημιουργούν
καλλιγραφήματα»**

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Λογοτεχνίας και συγκεκριμένα κατά την επεξεργασία του λογοτεχνικού ρεύματος του Ρομαντισμού, οι μαθητές της Α' Λυκείου του Γενικού Λυκείου Ανδρίτσαινας συμμετείχαν σε μια ξεχωριστή και δημιουργική δράση που συνδύαζε τη λογοτεχνία με την εικαστική έκφραση: την εικαστική απόδοση ποιημάτων μέσα από την τεχνική των **σηματικών ποιημάτων ή καλλιγραφημάτων.**

Τι είναι τα καλλιγραφήματα;

Η έννοια της σηματικής ποίησης βασίζεται σε μια εναλλακτική αντίληψη για τη λειτουργία του ποιήματος. Όπως διαβάζουμε στο *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων του ΥΠΕΠΘ*, πρόκειται για ποιήματα που είναι γραμμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε οι στίχοι να σχηματίζουν μια εικόνα ή ένα σχήμα με γραφική υπόσταση. Ο όρος αυτός έγινε ιδιαίτερα γνωστός από τον Γάλλο ποιητή Γκιγιώμ Απολλιναίρ και τα περίφημα *Καλλιγραφημάτά* του (1918), στα οποία συνδυάζει τον ποιητικό λόγο με την οπτική τέχνη. Αντίστοιχα παραδείγματα

συναντάμε και στην ελληνική ποίηση, με πιο γνωστό το "Καλλιγράφημα" του Γιώργου Σεφέρη από τη συλλογή *Ημερολόγιο Καταστώματος Β'*, όπου οι στίχοι σχηματίζουν ιστιοφόρα πλοία στον Νείλο.

Η δράση μας

Ξεκινώντας από αυτό το αισθητικό και θεωρητικό υπόβαθρο, ζητήθηκε από τους μαθητές να δημιουργήσουν τα δικά τους σχηματικά ποιήματα με βάση επιλεγμένους στίχους από έργα σημαντικών ποιητών. Επιλέξαμε να επικεντρωθούμε σε ποιήματα που εντάσσονται στο λογοτεχνικό ρεύμα του Ρομαντισμού, καθώς το συναίσθημα, η φαντασία και η προσωπική έκφραση που χαρακτηρίζουν το ρεύμα αυτό, εναρμονίζονται με τον παιγνιώδη και ελεύθερο χαρακτήρα της σχηματικής ποίησης.

Επιλέχθηκαν τρία ποιήματα με έντονη ρομαντική χροιά, από τα οποία οι μαθητές πήραν στίχους και αποσπάσματα που τους ενέπνευσαν:

1. «**Στη φίλη μου**» της Μαρίας Πολυδούρη –
απόδοση από τον Κωνσταντίνο Κωστόπουλο

2. «**Εις το φεγγάρι**» του Γεωργίου Ζαλοκώστα
– εικαστική αναπαράσταση από τον Νικόλαο
Δογάνη
3. «**Εαρινή Συμφωνία III**» του Γιάννη Ρίτσου –
οπτικοποίηση από τον Παναγιώτη
Καρακατσιανή

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν τους στίχους ως “υλικό γραφής” και τους τοποθέτησαν σε τέτοια διάταξη, ώστε να σχηματίζουν μια εικόνα που συνδέεται με το περιεχόμενο του ποιήματος.

Εἰς τὸ φεγγάρι

Γεώργιος Ζαλοκώστας

Τὰ Ἄπαντα (1873)

—

ΧΑΡΑ τῆς πρώτης μου ζωῆς, Φεγγάρι ἀγαπημένο,
Σὺ δὲν πονεῖς, ἐγὼ πονῶ·
Γιατί ψηλὰ στὸν οὐρανὸ
Κρεμιέσαι λυπημένο;

Ἐσὺ ποῦ χρύσονες τῆ γῆ καὶ ἐμάγευες τὸ κῦμα,
Γιατί μοῦ ρίχνεις φῶς πικρὸ,
Σὰ νὰ φωτᾶς ἓνα νεκρὸ
Ποῦ κοίτεται στὸ μνήμα ;

Φεγγάρι! στὸ βασίλειό σου μὴ κατοικοῦν ἀγγέλοι
Καὶ ὁ ἄγγελός μου κατοικεῖ;
Μὴ, φίλημα πικρὸ ἀπὸ κεῖ,
Τὴν λάμψι σου μοῦ στέλλει;

Τὸ φῶς σου ἂν ἦναι φίλημα, μυστήριο χυμένο

Ἀπὸ τοῦ γιουῦ μου τὴν ψυχὴ,

᾽Ωχ, ἄκουσέ μου μιὰν εὐχὴ,

Φεγγάρι ἀγαπημένο!

᾽Ωχ, λάβε αὐτὸν τὸν στεναγμὸ καὶ πέ του, δὲν
φοβᾶται

Ἄλλην ὁ νοῦς μου συμφορὰ—

Κάθε μου πόθος καὶ χαρὰ

Στὸ χῶμά του κοιμᾶται.

Αὐτὰ, Φεγγάρι, σοῦ ζητῶ καὶ πέ του, ἂν σ' ἐρωτήση

Πότε θὰ παύσουν οἱ καῦμοί,

Ἵταν μιὰ ἀχτίδα σου χλωμὴ

Τὴν πλάκα μου φωτίση.

ΕΙΣ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ
Ρομαντικός

ΕΙΣ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ
Ρομαντικός

Νικόλαος Δογάνης
Α' Λυκείου 2024-2025

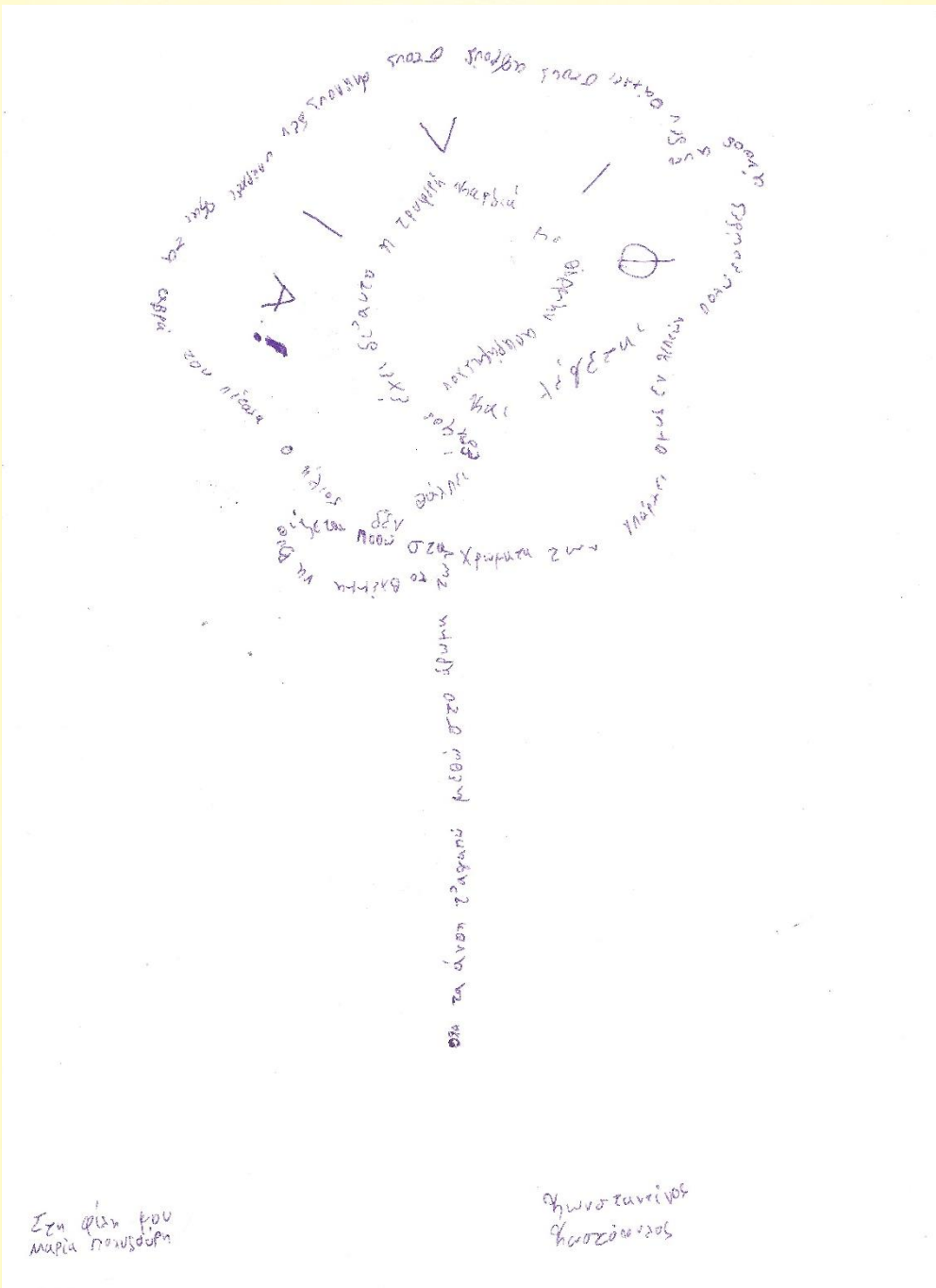
«ΕΙΣ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ» του Γεωργίου Ζαλοκώστα – εικαστική
αναπαράσταση από τον Νικόλαο Δογάνη

Στη φίλη μου

Μαρία Πολυδούρη

Ανέκδοτα ποιήματα (Πολυδούρη)

Όλα τὰ ἄνθη τ' ἀγαπῶ
μεθῶ στὸ ἄρωμά των
τὸ βλέμμα νὰ βυθίζεται
ποθῶ στὰ χρώματά των.
Υπάρχει ὁμως ἔν λεπτὸν
πολὺ εὐῶδες ἄνθος
ποὺ δὲν μαραίνεται ποτέ
καὶ τ' ἀγαπῶ μὲ πάθος.
Αὐτὸ δὲ θάλλει στοὺς ἀγροὺς
στοὺς κήπους δὲν ὑπάρχει
καὶ τὰ ἀβρά του πέταλα
ὁ ἥλιος δὲν θάλπει.
Ἐδαφος ἔχει δι' αὐτὸ ἡ τρυφερὰ καρδία
μὲ θέρμη ἀπαράμιλλον καὶ λέγεται Φιλία!

«Στη φίλη μου» της Μαρίας Πολυδούρη – απόδοση από τον Κωνσταντίνο Κωστόπουλο

Εαρινή Συμφωνία III

Γιάννης Ρίτσος

Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος] (1978)

Κοίταξε αγαπημένη
πώς σε κοιτάζουν
τα λυπημένα χέρια μου.

Σα δυο παιδιά ορφανά
που κλαίγαν μες στο βράδυ
χωρίς ψωμί
και κοιμηθήκαν τρέμοντας
πάνω στο χιόνι.
Κρύωναν μα δεν επαιτούσαν.

Κρατούσαν
ένα λουλούδι σιωπηλό
και παίζαν τρυφερά κι αδέξια
στους ραγισμένους δρόμους.

Αγαπημένη
κοίταξε πώς διστάζουν
τα νυχτωμένα χέρια μου.

Πώς μπορεί ν' ανοιχτεί
αυτή η θύρα του φωτός
για μένα που δε γνώρισα
μήτε τον ίσκιο μιας μαρμαρυγής;

Στέκω απ' έξω στο ψύχος δειλός
και κοιτώ τα μεγάλα παράθυρα
τα φωτισμένα ρόδα
και τα κρύσταλλα
κι όλο λέω να κινήσω να φύγω
προς τη γνώριμη νύχτα
κι όλο λέω να' ρθώ
κι όλο στέκω
έξω απ' τη θύρα σου.

Μη με καλέσεις ακόμη.
Ας παρατείνουμε
αυτές τις ώρες τις θαμπές
τις υπερπληρωμένες
που δυο κόσμοι
ανταμώνονται
που δυο βαθιές φωνές
ζυγιάζονται
πάνω σε μια χορδή αργυρή

και μια σταγόνα δρόσου
σκιρτά και ταλαντεύεται
στ' άνθος της νύχτας.

Εδώ θα μείνει
εκεί θα πέσει.

Αγαπημένη
τι προετοιμάζεται για μάς
μέσα στο βλέμμα των θεών
πίσω απ' αυτή τη φωταψία;

Μέσα από αυτή τη δράση, οι μαθητές μας δεν διάβασαν απλώς ένα ποίημα· το είδαν, το ένιωσαν, το αποτύπωσαν με τη δική τους αισθητική. Η γλώσσα έγινε εικόνα, το νόημα μεταμορφώθηκε σε σχήμα και το μάθημα της λογοτεχνίας άγγιξε το δημιουργικό τους δυναμικό.

Η ποίηση συνάντησε την τέχνη. Και η φαντασία τους, μας χάρισε πολύτιμες στιγμές.

Βιβλιογραφία

- Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων. Πατάκης. σελ. 455-456. ISBN 9789601615400.
- Ιωάννης Παρίσης και Νικήτας Παρίσης, Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων Λυκείου, ΟΕΔΒ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-ΥΠΕΠΘ
- Γιώργος Σεφέρης, Τετράδιο Γυμνασμάτων Β' Αθήνα, Ίκαρος, 1976
- Γιώργος Σεφέρης, Ποιήματα, Αθήνα Ίκαρος, 1974

Συλλογή καλλιγραφημάτων από την Laura Ruggeri

<https://el.wikipedia.org/wiki/Καλλιγράφημα>

ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μαθητική Δημιουργία με Χαϊκού

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Ρομαντισμού στη νεοελληνική και παγκόσμια λογοτεχνία, οι μαθητές και μαθήτριες της Β΄ Λυκείου του Λυκείου Ανδρίτσαινας συμμετείχαν σε μια δραστηριότητα που στόχο είχε τη δημιουργική σύνθεση ποιητικών κειμένων. Αφετηρία της εργασίας αποτέλεσε η γνωριμία των μαθητών/τριών με το χαϊκού, ένα ιδιαίτερο ποιητικό είδος της ιαπωνικής παράδοσης, και η εστίαση στη δύναμη της εικόνας ως εκφραστικό εργαλείο στη λογοτεχνία.

Η δημιουργική αυτή διαδικασία εμπλουτίστηκε με την παρουσίαση 20 αλληγορικών, ονειρικών φωτογραφιών του νεαρού καλλιτέχνη Δημήτρη Γλούφτση από τη Φλώρινα (πηγή: <https://www.lifo.gr/culture/photography/20-fantastikes-eikones-enallaktikis-pragmatikotitas>).

Ο ίδιος αναφέρει ότι «πίσω από κάθε φωτογραφία κρύβεται ένα σενάριο που συνδέεται με την ψυχολογία της στιγμής και με ερεθίσματα της καθημερινότητας που μου κάνουν υποσυνείδητα εντύπωση». Οι μαθητές παρατήρησαν τις εικόνες, κατέγραψαν τα συναισθήματα και τις σκέψεις που

τους προκάλεσαν, και τις χρησιμοποίησαν ως πηγή λογοτεχνικής έμπνευσης.

Κατά τη διάρκεια της εργασίας, οι μαθητές μελέτησαν βασικά χαρακτηριστικά του Ρομαντισμού, όπως η ιδανική απεικόνιση της φύσης, η έντονη συναισθηματική φόρτιση, το όνειρο, η έννοια της ελευθερίας και η ηρωική προσέγγιση του ανθρώπου. Με βάση αυτά τα στοιχεία, και χρησιμοποιώντας τη φόρμα του χαϊκού (τρίστιχο ποίημα με 17 συλλαβές), ένας μαθητής συνέθεσε ένα χαϊκού ρομαντικού ύφους, ενώ μια μαθήτρια εμπνεύστηκε από τον ρομαντισμό και δημιούργησε ένα ποιητικό έργο αντίστοιχης αισθητικής.

Όσο και να θες
να δεις την πραγματικότητα
η σκέψη σου θα εαφιδέει μακριά.

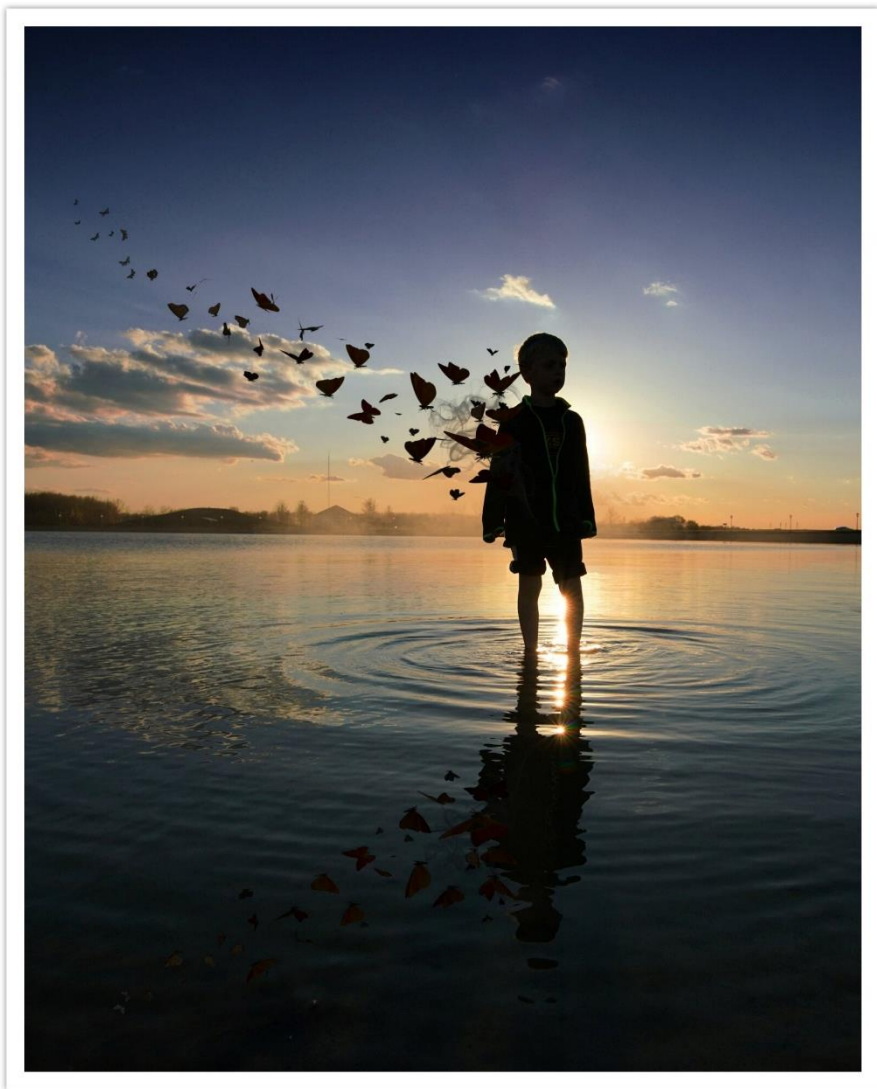
Μακριά από την βάρβαρη
και πικρή αλήθεια.
Από αυτών τον άθλιο και μίζερο κόσμο.

Όπου καταπνέει την φαντασία
την ελευθερία, την σκέψη.
Εκεί που απαγορεύει να ονειρεύεσαι.

Εύα Μακρή

Η Παναγία γενναίως
σωσεί με φιλία
αγάπης ιδανική

Ροβάντιστος
Θανάσης Ρέππας

Η άσκηση αυτή έδωσε στους μαθητές την ευκαιρία να εκφραστούν δημιουργικά, να κατανοήσουν εις βάθος τις αισθητικές αρχές του Ρομαντισμού και να συνθέσουν τον προσωπικό τους ποιητικό λόγο, εμπνεόμενοι από την τέχνη της εικόνας και τη δύναμη της στιγμής.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το συναρπαστικό ταξίδι των λέξεων και της φαντασίας

Στο πλαίσιο του μαθήματος της λογοτεχνίας οι μαθητές/-τριες κλήθηκαν να συμμετάσχουν στη διενέργεια ενός σχεδίου δράσης που αφορούσε την επαφή τους με τα λογοτεχνικά ρεύματα του ρομαντισμού, του ρεαλισμού και του υπερρεαλισμού. Συγκεκριμένα, για την υλοποίηση της δράσης επιλέχθηκε η εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών μεθόδων και ειδικότερα της δημιουργικής γραφής.

Η δημιουργική γραφή σχετίζεται με την καλλιέργεια της φαντασίας και της προσωπικής έκφρασης των μαθητών συνδέοντας τη δημιουργική άσκηση σε ποικίλες μορφές του λόγου με τη συστηματική εξοικείωση τους, αφενός, με σημαντικά έργα, λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά ρεύματα και αφετέρου αποτελεί μία διέξοδο για την δημιουργικότητα τους. Στοχεύει στην ουσιαστική καλλιέργεια προσωπικών συγγραφικών/καλλιτεχνικών δεξιοτήτων σε διάφορες περιοχές του γραπτού λόγου (ποίηση, πεζογραφία, δοκίμιο, θέατρο, κινηματογραφικό σενάριο, λογοτεχνική μετάφραση, λογοτεχνική

κριτική, ψηφιακή λογοτεχνία κ.ά.) καθώς αποτελεί μια δημιουργική διαδικασία όπου οι μαθητές αφήνονται ελεύθεροι να μετατρέψουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους σε λέξεις μέσα από έναν εναλλακτικό τρόπο σκέψης (“thinking out of the box”).

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα δημιουργικής γραφής δόθηκαν ως αφόρμιση λέξεις κλειδιά από ποιήματα του Ρομαντισμού, ώστε οι μαθητές να εμπνευστούν και να συνθέσουν τα δικά τους ποιητικά κείμενα.

Η Λησμονιά του Έρωτα

Η πνοή που χάνεται στο βάθος του δειλινού

Ο ανθός της νιότης αναζητά τον έρωτα

Που σαν κύμα κατακλύζει την ψυχή

Με το βλέμμα της στραμμένο στα άστρα

Και γεύεται εικόνες παραδείσου

Μα ξάφνου, η νύχτα έσβησε και πέθανε η ελπίδα

Και η λησμονιά έγινε παρηγοριά

Που σαν τρικυμισμένη θάλασσα σκορπά τη θλίψη

Και η αγγελική μορφή χάνεται μαζί της.

Με τα μάτια της ψυχής μου

Κοίταξα τα μάτια σου και αντίκρισα τα άστρα
Κοίταξα το κάλλος της μορφής σου
που σαν χίμαιρα συντάραξε την ύπαρξή μου
Κι όλα έγιναν Έρωτας και Φως.

Όμως έφυγες μια νύχτα και χάθηκε η πνοή μου
Κι από τότε η θλίψη και η λησμονιά έγιναν
πιστοί σύντροφοι μου
Έφυγες κι ένιωσα νεκρή.
Η μέρα έγινε νύχτα και η χαρά θάνατος, πληγή.

Τα θλιμμένα άστρα τρεμοπαίζουν

Κόλαση είν' η ζωή
Χωρίς πνοή έμεινε ο Έρωσ
Σκοτάδι και χάος στην ψυχή
Η νύχτα πλημμύρησε απ' το κλάμα
Νεκρή η αυγή που ανατέλλει
Χωρίς τη μορφή σου την αγγελική.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ήμουν θύμα όχι ΑΔΥΝΑΜΗ

Κάθε μέρα όλο και χειρότερα, δεν μπορώ να μιλήσω σε κανέναν για αυτό που μου συμβαίνει, φοβάμαι, ντρέπομαι, η ζωή μου κάθε μέρα κινδυνεύει περισσότερο, πρέπει να φύγω, να βρω την δύναμη, τον τρόπο διαφυγής. Πολύ δεν θα είναι σύμφωνοι για αυτή μου την απόφαση. Δεν είναι σύνηθες στην εποχή μου, η γυναίκα να εγκαταλείπει τον άνδρα της. Αλλά, πως, γιατί, κουράστηκα να ανέχομαι κι άλλο και άλλο ξύλο. Πονάω το σώμα μου παραδίνετε. Τόσες και τόσες γυναίκες το κάνουν, γιατί εγώ να αποτελώ την εξαίρεση. Θα βρω, μπορώ να βρω την δύναμη και το θάρρος, θα το κάνω! Μου αξίζει κάτι καλύτερο! Έχω να δω το σώμα μου καθαρό και χωρίς σημάδια, αλλά και την ψυχή μου ελεύθερη χωρίς πόνο... Χρόνια. Αλλά, τέρμα πια... Γυναίκες. Εσείς και εγώ, δεν είστε μόνες σας, όλες έχουμε μια μαύρη ιστορία. Όλοι, μας έχουν για αδύναμες, αλλά νομίζω είμαστε οι πιο δυνατές. Όλες μπορούμε να βγούμε από αυτή την θέση!

Και τι πάει να πει είσαι άνδρας;

« Το έκανα γιατί μου άρεσε»

«Είχα τα νεύρα μου»

«Αυτή με προκάλεσε»

«Εγώ είμαι ο άνδρας»

Αυτά ακούω κάθε φορά. Τα ίδια λόγια, τις ίδιες δικαιολογίες. Τι πάει να πει σου άρεσε; Τι σου άρεσε ακριβώς; Να παίξεις με το δικό μου σώμα, ποιος σου έδωσε αυτό το δικαίωμα; Είχε νεύρα, και εγώ σε τι έφταιξα, δεν έχω εγώ και το σώμα μου την ευθύνη για τον δικό σου θυμό! Πως σε προκάλεσα ακριβώς;, επειδή μίλησα; Επειδή εξέφρασα ελεύθερα την γνώμη μου;, γιατί μπορώ να έχω την δική μου. Ο άνδρας βέβαια είσαι άνδρας και εγώ γυναίκα, αλλά ο άνδρας αν θυμάμαι καλά προστάτευε την γυναίκα, δεν γινόταν ο λόγος που σιχαίνεται το ανδρικό φύλο. Δεν είσαι τίποτα από την στιγμή που σήκωσες το χέρι σου πάνω μου.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ζωγραφιά Μαθητών Γυμνασίου

ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Από τη σελίδα στο χαρτί :

Ζωγραφίζοντας ένα απόσπασμα από «Το 10» του Μ. Καραγάτση

Οι μαθητές της Β΄ Λυκείου του Λυκείου Ανδρίτσαινας, στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Ρεαλισμού ως λογοτεχνικού ρεύματος, κλήθηκαν να μελετήσουν ένα απόσπασμα από το μυθιστόρημα «**Το 10**» του **Μ. Καραγάτση** (Εστία, 1964). Το κείμενο αντλήθηκε από την Τράπεζα Θεμάτων της Β΄ Λυκείου (θέμα : 15314) και αποτέλεσε έναυσμα για μια δημιουργική έκφραση των μαθητών/τριών.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο συγγραφέας περιγράφει με εξαιρετική λεπτομέρεια τον πρωταγωνιστή και τη γειτονιά του, προβάλλοντας με ρεαλιστικό τρόπο στοιχεία της εποχής. Οι μαθητές/τριες, μελετώντας προσεκτικά κάθε στοιχείο της περιγραφής, επιχείρησαν κάτι πολύ ιδιαίτερο: ζωγράφισαν τον ήρωα και το περιβάλλον στο οποίο ζούσε όπως τον φαντάστηκαν. Έδωσαν μορφή στο λόγο, χρώμα στην αφήγηση, όψη στα συναισθήματα.

Η λογοτεχνία, έτσι, μετατράπηκε σε οπτική εμπειρία, και η καλλιτεχνική έκφραση έγινε ένα

εργαλείο εμβάθυνσης. Μέσα από τη ζωγραφική, οι μαθητές προσπάθησαν να «δουν» τον κόσμο του Καραγάτση, να ερμηνεύσουν το ύφος, την ατμόσφαιρα και το κοινωνικό πλαίσιο του αποσπάσματος.

Μέσα από αυτή η δημιουργική διαδικασία οι μαθητές και οι μαθήτριες της Β Λυκείου καλλιέργησαν την αισθητική τους αντίληψη, εξάσκησαν την παρατηρητικότητα και τη φαντασία τους και συνειδητοποίησαν πώς ένα λογοτεχνικό απόσπασμα μπορεί να «μεταφραστεί» σε μια ζωγραφιά.

Μ. Καραγάτσης (1908 – 1960)

«Το 10» (απόσπασμα)

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από το λογοτεχνικό έργο του Μιχάλη Καραγάτση «Το 10» (Εστία, 1964).

[...]

Ο Χρίστος Χαριτάκης ξύπνησε κακόκεφος απ' τον μεσημεριάτικο ύπνο. Αυτόν τον είχε πειράξει η ζέστη περισσότερο από τον άλλο

κόσμο, γιατί του 'φερνε κρίσεις άσθματος. Χρόνια τώρα υπόφερε απ' αυτή την κακή αρρώστια και γιατρεία δεν έβρισκε.

Ήταν ψηλός, εύσωμος, με μαλλιά κάτασπρα, που τα κούρευε με την ψιλή. Είχε μεγάλα, κρεμαστά μουστάκια που σχημάτιζαν τεράστια λευκή περισπωμένη στο κέντρο της στρογγυλής και ρόδινης μορφής του. Τα μικρά γαλανά του μάτια ήσαν σαν του παιδιού: άλλοτε γεμάτα αγαθοσύνη κι άλλοτε άκριτο θυμό. Θύμωνε με το παραμικρό, παραφερόταν. Σύντομα όμως ξεθύμανε και τότε ήταν πράος σαν πρόβατο.

Η αρρώστια – το άσθμα – τον βρήκε νέο ακόμα και τον μισέρωσε¹. Τον έπιαναν κρίσεις βαριές, συνεχείς, επίμονες, που τον έκαναν να υποφέρει πολύ. Ήταν, από χρόνια, σχεδόν κατάκοιτος. Όταν, αραιά και πού, ένιωθε καλύτερα, έπαιρνε την απόφαση κι έβγαινε απ' το σπίτι του, για να κατέβει ως το καφενείο ή την ταβέρνα του ισογείου. Πιο πέρα δεν πήγαινε ποτέ. Αφού περνούσε καναδυό ώρες πίνοντας το καφεδάκι ή το κρασάκι του,

¹ κάνω κάποιον μισερό, ανάπηρο

έπρεπε ν' ανέβει εκατό σκαλοπάτια, για να γυρίσει στο διαμέρισμά του, με συνέπεια να τον πιάσει κρίση. Η γυναίκα του – η κυρία Ειρηνούλα – πολλές φορές τού είπε να μετακομίσουν σε άλλο σπίτι, στο κέντρο του Πειραιά, που να είναι ισόγειο ή να 'χει ασανσέρ. Χρήματα δεν τους λείπονταν – δόξα σοι ο Θεός. Γιατί να μένουν στην άκρη του κόσμου, σ' αυτή τη φτωχογειτονιά, σε τούτο το θλιβερό κτήριο – χώρια τα εκατό σκαλοπάτια που, για τον ανάπηρο, μετάλλαζαν το σπίτι σε φυλακή;

Πολύ λογικά τα επιχειρήματα της Ειρηνούλας· μα ο άντρας της δεν έστεργε² την μετακόμιση. Μπορεί η συνοικία να ήταν απόμακρη και φτωχική, μπορεί στο «10» να συμπυκνώνονταν όλη η θλίψη του μίζερου ανθρωπολογιού. Μα το διαμέρισμά τους, στον Γ' όροφο, ήταν άνετο, καθαρό, καλοβαλμένο. Από τα παράθυρα έβλεπες όλο το λιμάνι και όλη τη θάλασσα ως τις Φλέβες, την Αίγινα και το Πέραμα. Έβλεπες τα βαπόρια να έρχονται, να σαλπάρουν, τα ρυμουλκά να τριγυρνούν, την εργατιά ν' ασχολείται στον

² αποδεχόταν

ντόκο³ μ' ένα σωρό δουλειές και μερεμέτια. Όλ' αυτά διασκέδαζαν τον ανάπηρο. Ήταν σαν μια μεγάλη οθόνη σινεμασκόπ, που ξετυλιγόταν ταινία γεμάτη κίνηση, επεισόδια, ζωή. Τι θα 'βλεπε απ' το παράθυρο του ισόγειου διαμερίσματος, όπου ήθελε η Ειρηνούλα να μετακομίσουν; Και ποιο το όφελος αν μπορούσε να κυκλοφορεί πιο εύκολα, όταν θα είχε χάσει τις παρέες του;[...]

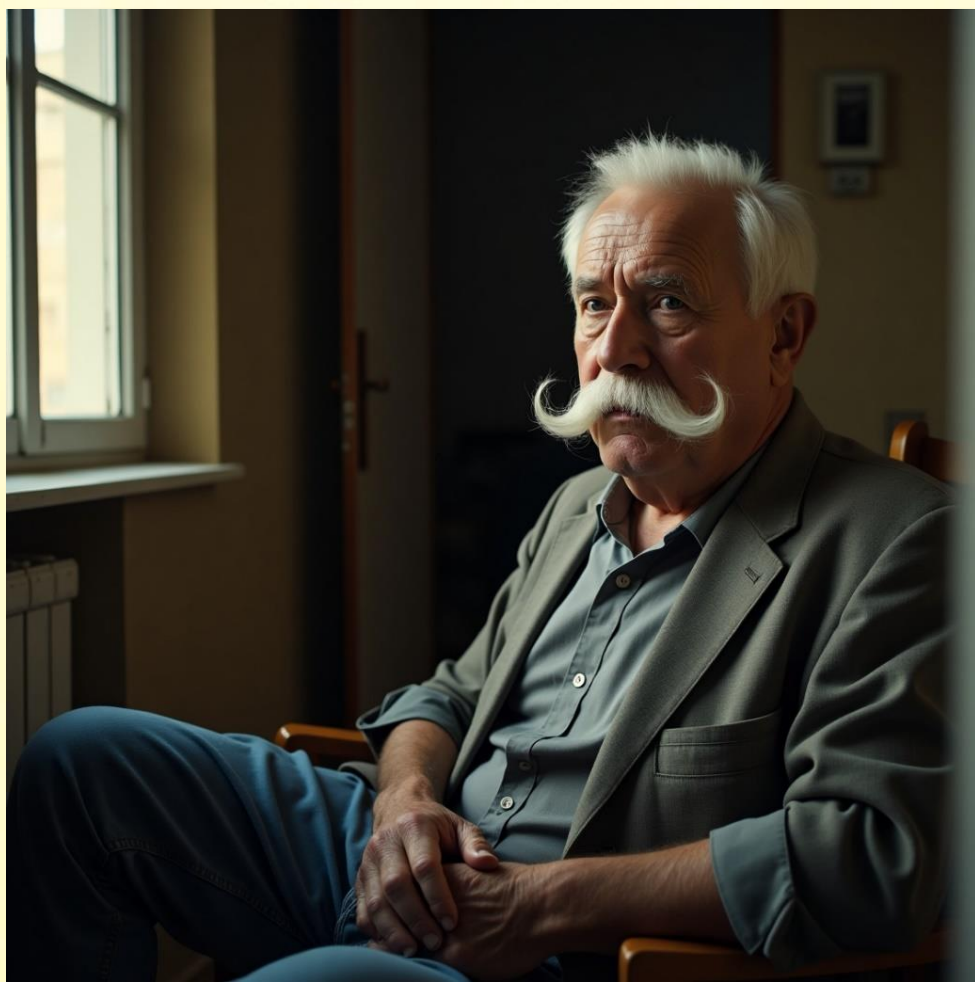
³ τμήμα λιμανιού που χρησιμοποιείται για φόρτωση και εκφόρτωση των πλοίων

Ζωγραφιά των μαθητών της Β΄ Λυκείου

Το επόμενο βήμα ήταν ακόμη πιο καινοτόμο: χρησιμοποιώντας πλατφόρμα τεχνητής νοημοσύνης, <https://app.leonardo.ai/image-generation> εισήγαγαν αυτούσιο το λογοτεχνικό απόσπασμα, χωρίς καμία τροποποίηση, και ζήτησαν την οπτικοποίηση του προσώπου του πρωταγωνιστή. Η τεχνητή νοημοσύνη, βασισμένη

στα δεδομένα του λογοτεχνικού αποσπάσματος που επεξεργάστηκαν οι μαθητές/τριες μέσα στην τάξη, δημιούργησε μια εικόνα που απεικόνιζε τον ήρωα με βάση τη λεκτική περιγραφή του συγγραφέα Μ. Καραγάτση, ενός από τους βασικότερους εκπροσώπους του Ρεαλισμού στην Ελλάδα.

Εικόνα που δημιουργήθηκε μέσω AI

Εικόνες που δημιουργήθηκαν μέσω AI

Μέσα από αυτή τη διπλή διαδικασία – χειροποίητη ζωγραφική και ψηφιακή αναπαράσταση – οι μαθητές είχαν τη μοναδική ευκαιρία να αντιληφθούν τη δύναμη του ρεαλιστικού λογοτεχνικού λόγου ως μέσο αναπαράστασης της πραγματικότητας. Κατάλαβαν ότι ο ρεαλισμός στην πεζογραφία δεν είναι απλώς πληροφορία, αλλά υλικό για ερμηνεία, συναίσθημα και δημιουργία.

Η σύνδεση της λογοτεχνίας με την **τέχνη και την τεχνητή νοημοσύνη** δεν ήταν απλώς ένα πρωτότυπο εγχείρημα· ήταν μια **σύγχρονη μορφή ερμηνείας**, όπου η ανάγνωση γίνεται εμπειρία και ο αναγνώστης συν-δημιουργός. Και αυτή, ακριβώς, είναι η ουσία της δημιουργικής εκπαίδευσης.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το συναρπαστικό ταξίδι των λέξεων και της φαντασίας

Στο λογοτεχνικό ρεύμα του Ρεαλισμού υλοποιήθηκαν βιωματικές δραστηριότητες μέσω της Δημιουργικής Γραφής οι οποίες συγκροτούν μια δημιουργική διαδικασία που έχει ως στόχο την πολύπλευρη καλλιέργεια των μαθητών/-τριών της Γ' Λυκείου καθώς και ενίσχυση της αυτοπεποίθησή τους. Επιπρόσθετα, στοχεύει στη βελτίωση της γλωσσικής και συναισθηματικής εξέλιξης των μαθητών/-τριών προσφέροντάς τους την ευκαιρία να πειραματιστούν στον γραπτό λόγο. Ως αφορμή δόθηκε στους μαθητές μία εικόνα από το διαδίκτυο η οποία απεικόνιζε μία κακοποιημένη γυναίκα.

© Unsplash

Μια ημέρα από τη ζωή της "Α"...

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Σήμερα ξύπνησα πιο κουρασμένη κι απελπισμένη από κάθε άλλη μέρα. Ένιωθα το σώμα μου και την ψυχή μου τσακισμένη. Παρόλα αυτά με όσο κουράγιο μου απέμενε και με τις λιγοστές μου δυνάμεις σηκώθηκα απ' το κρεβάτι, κάλυψα τις πληγές και τους μώλωπες μου και προσπάθησα να μοιάζω σαν μια φυσιολογική γυναίκα και μητέρα για το παιδί μου. Είναι το μοναδικό μου στήριγμα και ο μόνος λόγος για να βγω από τον εφιάλτη που βίωνα. Αφότου έφυγε για το σχολείο με κυρίευσε η μοναξιά και ο φόβος, καθώς σκεφτόμουν ότι ή θα αυτοκτονήσω ή θα με σκοτώσει. Ακόμα δεν μπορώ να ξεχάσω τις απειλές του ότι θα βλάψει τα αγαπημένα μου πρόσωπα και ότι θα κάνει κακό στον εαυτό του. Και για όλα αυτά θα έφταιγα μόνο εγώ. Ήξερε να παίζει καλά το παιχνίδι των ενοχών. Ήξερε να με χειρίζεται. Ήξερε τα ευάλωτα σημεία μου. Κι εγώ ήξερα...αλλά δεν έβρισκα τη δύναμη να ξεφύγω. Κάθε μέρα βυθιζόμουν όλο και πιο πολύ στο τέλμα της απελπισίας και της ντροπής. Σήμερα το βράδυ γύρισε εξοργισμένος. Είχε σφηνώσει στο άρρωστο μυαλό του ότι τον απατώ. Ξεκίνησε για

άλλη μια φορά ο φαύλος κύκλος της βίας με απειλές, με βρισιές, με άγριο ξύλο. Από ένα σημείο και έπειτα το σώμα μου είχε παραλύσει, δεν ένιωθα πια πόνο. Ήμουν νεκρή... Τότε, άκουσα το κλάμα του παιδιού μου. Εκείνος όρμησε κατά πάνω του σαν λυσσασμένος. Έτρεξα να το σώσω, πρόλαβα να το αρπάξω απ' τα χέρια του. Κλειδωθήκαμε στο δωμάτιο. Χτυπούσε με γροθιές και κλοτσιές την πόρτα. Δε θυμάμαι πως, αλλά βρέθηκα με τρεμάμενη φωνή να μιλάω στο τηλέφωνο. Ζητούσα βοήθεια. Στη συνέχεια έγιναν όλα τόσο γρήγορα σαν να έβλεπα κινηματογραφική ταινία. Ήρθε η αστυνομία. Τον συνέλαβε. Σαν από λήθαργο ξύπνησα και συνειδητοποίησα ότι βρισκόμουν εγώ και το παιδί μου σε ένα κέντρο φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών. Για πρώτη φορά μετά από χρόνια ένιωσα ανακούφιση και ασφάλεια. - <<Γλυτώσαμε>> είπα στον εαυτό μου. - <<Έχεις πολύ δρόμο ακόμα>> μου απάντησε <<αλλά θα τα καταφέρεις>>.

Δεν είμαι ηρωίδα, είμαι μια γυναίκα της διπλανής πόρτας και αυτή τη στιγμή οι πληγές και οι κραυγές μου γίνονται η φωνή για όλες μας.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μαθητική Δημιουργία με Χαϊκού

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Υπερρεαλισμού στη νεοελληνική και παγκόσμια λογοτεχνία, οι μαθητές και οι μαθήτριες της Β' Λυκείου του Λυκείου Ανδρίτσαινας συμμετείχαν σε μια δημιουργική δραστηριότητα που συνδύασε την αισθητική δύο πολύ διαφορετικών καλλιτεχνικών κόσμων: τον ρομαντισμό και τον υπερρεαλισμό. Αφετηρία της εργασίας στάθηκε η γνωριμία τους με ένα ιδιαίτερο ποιητικό είδος της ιαπωνικής παράδοσης – το χαϊκού – και η εξερεύνηση της δύναμης της εικόνας στη λογοτεχνική έκφραση.

Η δραστηριότητα συνδέθηκε με την παρουσίαση μιας εντυπωσιακής σειράς 20 αλληγορικών εικόνων του νεαρού φωτογράφου και γραφίστα Δημήτρη Γλούφτση από τη Φλώρινα (πηγή : <https://www.lifo.gr/culture/photography/20-fantastikes-eikones-enallaktikis-pragmatikotitas>), ο οποίος δηλώνει πως «πίσω από κάθε φωτογραφία κρύβεται ένα σενάριο που συνδέεται με την ψυχολογία της στιγμής και με ερεθίσματα της καθημερινότητας που μου κάνουν υποσυνείδητα εντύπωση». Οι μαθητές και οι μαθήτριες κλήθηκαν να παρατηρήσουν τις εικόνες,

να σκεφτούν τι συναισθήματα και σκέψεις τους προκαλούν, και να τις αφήσουν να τους εμπνεύσουν λογοτεχνικά.

Με αφορμή τις υπερρεαλιστικές φωτογραφίες του Γλούφτση, οι μαθητές βυθίστηκαν σε έναν κόσμο φαντασίας, αλλόκοτων συμβολισμών και παράδοξων καταστάσεων. Ενθαρρύνθηκαν να κινηθούν έξω από τη λογική συνοχή και να αφήσουν τη φαντασία να τους καθοδηγήσει. Το αποτέλεσμα ήταν ένα χαϊκού, σε υπερρεαλιστικό ύφος, στο οποίο κυριαρχούν οι εικόνες του ονείρου, της παραίσθησης και του ασυνείδητου.

Ένα δάκρυ κολά
σαν δροσερή πηγή
από την μαραμένη της ψυχή.

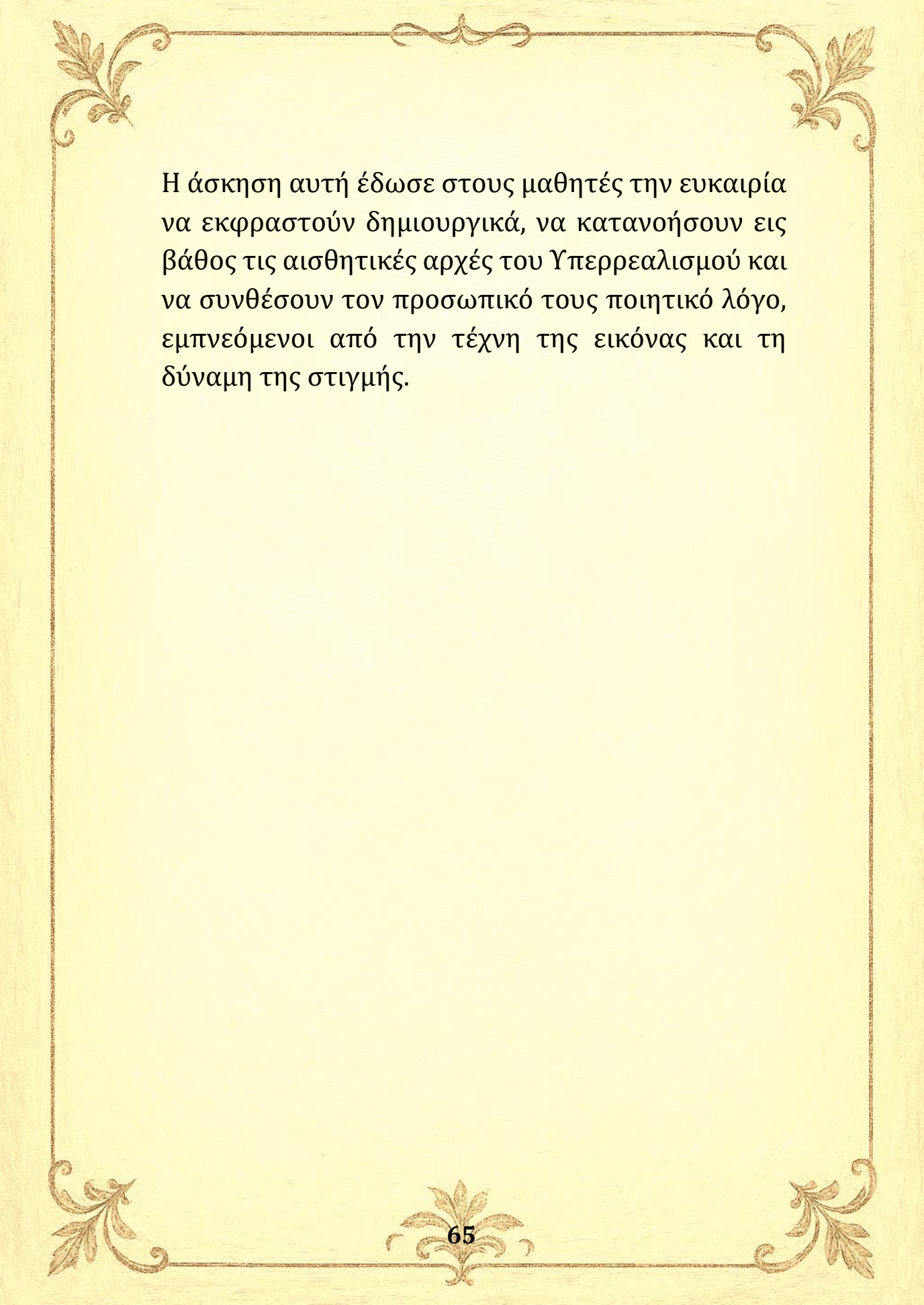

Είνα Μοκρί

Η χαρά στριφοδύνα
μέσα στο τίποτα
σε λάσπη ονείρων

Υπερρεαλισμός
Θανάσης Ρεππας

Η άσκηση αυτή έδωσε στους μαθητές την ευκαιρία να εκφραστούν δημιουργικά, να κατανοήσουν εις βάθος τις αισθητικές αρχές του Υπερρεαλισμού και να συνθέσουν τον προσωπικό τους ποιητικό λόγο, εμπνεόμενοι από την τέχνη της εικόνας και τη δύναμη της στιγμής.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το συναρπαστικό ταξίδι των λέξεων και της φαντασίας

Στο πλαίσιο του λογοτεχνικού ρεύματος του Υπερρεαλισμού δόθηκαν ως αφορμή στους μαθητές/-τριες της Γ' Λυκείου λέξεις κλειδιά από ποιήματα του Υπερρεαλισμού, ώστε οι μαθητές/-τριες να εμπνευστούν και να συνθέσουν τα δικά τους ποιητικά κείμενα.

Μέσα από αυτή τη δημιουργική δραστηριότητα, δόθηκε στους μαθητές/τριες της Γ' Λυκείου η δυνατότητα :

- να εκφράσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ιδέες τους
- να καλλιεργήσουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητα τους
- να βελτιώσουν τη γραμματική, την ορθογραφία και το συντακτικό αλλά και να διευρύνουν το λεξιλόγιο τους
- να βιώσουν μία συνεργατική και διασκεδαστική δραστηριότητα

Σκιές της απόγνωσης

Το πέπλο ενός αδιόρατου φόβου

Το στρίμωγμα σε μια στιγμή

Που πνίγει την ύπαρξη

Την εγκλωβίζει

Στις σκιές της απόγνωσης

Χάνεσαι

Στον κυκεώνα των τύψεων, της αποτυχίας, της
ρουτίνας- Κουράστηκες...

Βουλιάζεις, βυθίζεσαι στο κουκούλι της μοναξιάς

Στροβιλίζεσαι σε μια χίμαιρα συναισθημάτων που
ζητούν διέξοδο...

Μάταια- Η απόδραση μοιάζει μακρινή...

